

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE EBELİK EĞİTİMİ VE ÖĞRENCİ KAYGISI MIDWIFERY EDUCATION AND STUDENT ANXIETY DURING THE COVID-19 PANDEMIC PROCESS

Esma DEMİREZEN* , Ayşe Nur BAĞIŞ**

*Dr.Öğr.Üy.İstanbul Üniversitesi-
Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, İstanbul/Türkiye

 0000-0002-9992-3264

**Ebe, Kadıköy Florence
Nightingale Hastanesi,
İstanbul/Türkiye

 0000-0002-0899-3081

Yazisma Adresi:

Esma DEMİREZEN

e-posta:

esma.demirezen@istanbul.edu.tr

Gönderim Tarihi:28 Ocak 2021

Kabul Tarihi: 08 Temmuz 2021

ÖZ

Yeni koronavirus hastalığı (COVID-19) Çin'in Wuhan şehrinde Aralık 2019 sonlarında ortaya çıkmış ve ekonomik, sosyal, iş, toplumsal tüm alanlarda değişime neden olmuştur. Karantina uygulamaları, sınırların kapatılması, iş hayatında evden ya da esnek/dönüşümlü çalışma prensibinin benimsenmesi, uzaktan eğitim modelinin benimsenmesi gibi değişimler özellikle Mart 2020 sonrası uygulamaya alınmıştır. Pandemi sürecinde özellikle sağlık hizmetlerinin sunumu etkilenmekle birlikte sağlık alanındaki eğitim uygulamaları da etkilenmiştir. Pandeminin başında ülkemizde YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu) ile birlikte tüm eğitim ve öğretim kademelerinde yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Bulaş riskinin azaltulmasının hedeflendiği bu uygulamalar ile birlikte sınavlar ertelenmiş ve öğrenci başarı değerlendirmelerinin çevrimiçi sınavlar ile yapılmasına karar verilmiştir. COVID-19 nedeniyle eğitim ve öğretim alanında yaşanan aksaklıklardan dolayı dünya genelinde 770 milyon kişinin olumsuz yönde etkilendiği belirtilmektedir. Tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi ebelik bölümünde de dersler ve uygulamalar COVID-19 kapsamında alınan kısıtlayıcı tedbirlerden olumsuz etkilenmiştir. Bazı ülkelerde öğrenciler klinik alandaki çalışmalarını sürdürmüş, bazı ülkelerde ise vaka sayısı artışı ile birlikte tüm klinik uygulamalar iptal edilmiştir. Bu durum anne ve çocuk sağlığında önemli rol ve fonksiyonları olan ebe adaylarının klinik eğitim ve becerilerini geliştirebilmelerini olumsuz etkilemiştir. Ülkemizde YÖK'ün değişmeyen mezuniyet şartlarının tamamlanabilmesi amacıyla ebelik eğitimi veren bazı okullar pandemi hastanelerini hariç tutarak, belirli güvenlik önlemleri çerçevesinde öğrencilerine klinik uygulama yeri sunma yönünde gayret sarf etmiştir. Bakım odaklı meslekler arasında yer alan hemşirelik ve ebelik gibi meslekler hastalar ve aileleri ile doğrudan yakın temas halindedir. Bu nedenle pandemi sürecinde bakım verirken mesleki kaygılar ile birlikte, bireysel sağlık kaygısı yaşama riski üzerinde durulmaktadır. Hemşirelik öğrencilerini kapsayan bir çalışmada bu grubun sağlık kaygılarının yüksek olduğu, salgın nedeniyle evde kalma sürecinden olumsuz etkilendikleri, bunaldıkları, gergin hissettikleri ve virüs bulaşma, buna bağlı ölüm korkusu yaşadıkları belirlenmiştir. Bu derlemenin amacı COVID-19 salgını döneminde ebelik eğitimi ve öğrencilerin klinik ortamda yaşadığı kaygının literatür verileri ışığında incelemektir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19; koronavirus; ebelik; ebelik öğrencileri; kaygı; klinik uygulama; uzaktan eğitim

ABSTRACT

The internal impulse created by the pressure exerted by the presenting part of the fetus on the nerve The coronavirus disease (COVID-19) emerged at the end of December 2019 in the city of Wuhan, China and caused changes in all economic, social, business and societal areas. Changes such as quarantine practices, closing the borders, adopting the principle of working from home or flexible/alternate in business life, and the adoption of the distance education model have been implemented especially after March 2020. Especially the delivery of health services, and education practices in the field of health have also been affected. To reduce the risk of contamination, exams were postponed or shift to online exams. It is stated that 770 million people worldwide are affected due to the disruptions in education field. As in all educational institutions midwifery education also have been affected. Some countries continued their studies in the clinical field, however some others canceled with the increase of cases. This had a negative impact on clinical education and skills of midwife candidates, who have important roles and functions in maternal and child health. To complete graduation requirements some midwifery schools in our country focus to offer clinical practice places to their students within the framework of certain security measures, excluding pandemic hospitals. Professions such as nursing and midwifery, which are among the care-oriented professions, are in direct contact with patients and their families. This is additional high risk even as students at clinical practice which also results in health concerns, stress and anxiety. A nursing students study determined high health concerns, negatively affected by staying at home, anxiety, fear of death due to infection. The purpose of this review is to examine midwifery education and the anxiety experienced by students in the clinical setting during the COVID-19 epidemic in the light of literature data.

Keywords: COVID-19; coronavirus; midwifery; midwifery students; anxiety; clinical practice; online education

Atıf için (How to cite): **Demirezen E, Bağış A.N.** Covid-19 Pandemi Sürecinde Ebelik Eğitimi ve Öğrenci Kaygısı. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2021;4(3):254-259.

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tanımına göre sağlık ‘Yalnızca hastalık veya sakatlığın olmayışı değil; fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hâli’ olarak tanımlanmaktadır (World Health Organization 1946). Hastalık durumu ise; ‘Organizmada birtakım değişikliklerin ortaya çıkmasıyla sağlığın bozulması durumu’ olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu 2020). Covid-19 sürecinde sıkça duyduğumuz diğer kavramlar ise “epidemi ve pandemi”, Epidemi; ‘Bulaşıcı bir hastalığın sınırlı bir alanda yayılması’ olarak tanımlanırken, pandemi; ‘Bir salgının sınırları aşarak, ülkeler arasına yayılıp ve birden fazla ülkeyi etkisi altına alması’ olarak tanımlanmıştır (TDK 2020). Çin’in Wuhan kentinde 2019 Aralık aylarında başlayan COVID-19 enfeksiyonu yüksek bulaşma özelliği ve değişen varyantları ile tüm dünyayı etkisine almıştır (WHO 2020). Bu durumun salgın olarak ilan edilmesi ile birlikte tüm dünyada ve ülkemizde hastalığın yayılımını ve bulaşmasını engellemeye yönelik önlemler alınmaya başlanmıştır. Bu amaçla 2020 yılının Mart ayı itibariyle ülke sınırlarının kapatılması, sokağa çıkma yasakları, karantina uygulamaları, beyaz yakalılar başta olmak üzere çalışanların evden ya da esnek/dönüşümlü çalışma prensibinin benimsenmesi, eğitime ara verilerek online eğitim modelinin tercih edilmesi gibi önlemler hayata geçirilmiştir. Bu değişimler insan yaşamının tüm alanlarını, kurumların işleyişinde önemli değişimlerin yaşanmasına zemin hazırlamıştır (Akca ve Tepe Küçüköğlü 2020).

Ülkemizdeki, ilk COVID-19 vakası Sağlık Bakanlığı tarafından 11 Mart 2020 tarihinde duyurulmuştur. Sağlık Bakanlığının resmi açıklamasıyla birlikte bir bilim kurulu oluşturulmuş ve bu bilim kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda yurt çapında önlemler alınmaya başlamıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı 2020). Bu gelişmeleri takiben ülkemizde YÖK 16 Mart 2020 tarihli basın açıklaması ile bütün temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında eğitime 3 hafta ara verildiğini yayınlamıştır. Vaka sayılarındaki artışla birlikte salgınla mücadele sürecinin daha etkili yönetilebilmesi için yine Bilim Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda üniversite düzeyinde 2020/2021 bahar dönemi boyunca uzaktan eğitime geçme kararı almıştır (YÖK 2020). Eğitim programlarının yürütülme şeklindeki bu değişimler ile birlikte, bulaş riskini azaltmak amacıyla öğrencilerin bir araya gelmesinin

önlenmesi amacıyla bazı sınavlar ertelenmiş ve sınav gibi değerlendirmelerde çevrim içi yöntemler ile yapılmasına karar verilmiştir (Keskin ve Özer Kaya 2020). Genel anlamda COVID-19 nedeniyle eğitim ve öğretim alanında yaşanan aksaklıklardan dolayı dünya genelinde 770 milyon kişinin olumsuz yönde etkilendiği belirtilmektedir (Zhang 2020). Bu süreç içerisinde anne ve çocuk sağlığında önemli rol ve fonksiyonları olan ebelerin eğitimi de önemli ölçüde etkilenmiştir. Eğitimin kavramsal teorik program ile birlikte klinik temelli uygulama ve becerilerden oluşması bu etkilenmeyi arttırmaktadır. Bu derlemenin amacı COVID-19 salgını döneminde ebelik eğitimi ve öğrencilerin klinik ortamda yaşadığı kaygının literatür verileri ışığında incelemektir.

COVID-19 Döneminde Ebelik Eğitimi

Tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi ebelik alanındaki teorik ve klinik uygulamalı eğitimler COVID-19 pandemi sürecinden, kısıtlayıcı tedbirlerden olumsuz etkilenmiştir (Furuta 2020).

Sürecin erken dönemlerinde bazı eğitim kurumları tüm programlarını ertelerken birçok kurum öğretim faaliyetlerini çevrimiçi platformlara taşıma kararı almıştır. Bu kararlar müfredatın hızlı bir şekilde dijitalleşmesini beraberinde getirmiştir. Alt yapı ve personel alışkanlıkları açısından dezavantajlı durumdaki bazı okullar bu süreçte büyük zorluklar yaşarken eğitim öğretim faaliyetlerinde teknolojik imkânları daha önce de deneyimlemiş kurumlar uzaktan eğitim faaliyetlerine kısa sürede adapte olmuşlardır. Öğrenci tarafında ise bazı öğrencilerin yeterli donanımına sahip olmaması, gerekli ekipman, eğitim ortamının oluşturulması gibi gereksinimleri ön plana çıkmıştır (Luyben et al. 2020). Salgının ilk dönemlerinde bazı kurumlarda klinik ortamda aktif uygulamada olan öğrencilerin klinik stajları ani kararlarla iptal edilmiştir. Buna karşın bazı ülkelerde öğrenciler klinik eğitimlerini sürdürmüş ancak vaka sayısındaki artış ile birlikte iptal kararı alınmıştır. Bu durum klinik becerilerini geliştirme çalışmalarında kayıplara neden olmuştur (Ahmed et al. 2020; Furuta 2020).

Bu süreçte özellikle son sınıf öğrencileri mezun olamama kaygıları ön plana çıkmıştır. Bu süreçte eğitim kayıplarını telafi etmek amacıyla bazı kurumlar klinik uygulamayı iptal edip final sınavı, proje çalışması, vaka sunumu vb. gibi çalışmalarla veya klinik danışman ve/veya

akademik kadronun kıdemli üyesi tarafından onay istenerek öğrencileri mezun etme kararı almıştır. Bazı eğitim kurumlar ise öğrencilerin kriter durumlarına göre karar vermiştir. Kriterlerini tamamlayan öğrenciler klinik uygulamaya çıkmadan mezun olabilecekleri belirtilir-ken, kriterlerini tamamlamayan öğrencilerden kriterlerini tamamlamaları üzerine klinik uygulamaya çıkmaları istenmiştir (Luyben et al. 2020; İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa 2020). Ülkemizde ise salgın sürecindeki belirsizlikler, YÖK'ün ebelik lisans mezuniyet için belirlediği kriterlerin karşılanmaması durumunda yaşanabilecek mezuniyet mağduriyetlerinin oluşmaması adına İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik bölümü gibi okullar pandemi hastanelerini hariç tutarak, belirli güvenlik önlemleri çerçevesinde öğrencilerine klinik uygulama yeri sunma yönünde kararı almıştır (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa 2020).

Ülkemizde hemşirelik öğrencilerini kapsayan bir çalışmada çevrimiçi uzaktan eğitim sistemine geçiş nedeniyle bazı öğrencilerin ders işleyişi ve sınavlar nedeniyle kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Kaygı nedenleri arasında ise, mezun olamama, dönem kaybetme gibi endişeler ilk sıralarda yer alırken, teknik anlamda araç gereç yetersizliği nedeniyle bazı öğrencilerin derslere katılmadığı belirlenmiştir (Kükürtçü ve Kurt 2020). Dersleri online ortamda sunmanın dışında eğitimciler öğrencileri ölçme ve değerlendirme aşamasında da yeni bir sisteme geçmişlerdir. Bazı kurumlar öğrencinin önceki sınav sonuçlarına ve klinik uygulama başarısına dayalı bir puanlama sistemi oluşturmuş ancak kısa cevapların gerekli olduğu durumlarda çevrimiçi sisteme geçmişlerdir. Bu tür sınav sistemi teorik dersler için sorun teşkil etmemekle birlikte özellikle klinik becerileri değerlendirmeye yönelik derslerde sorunlara neden olmuştur (Luyben et al. 2020). Uzaktan eğitim modelini değerlendirmek için yapılan bir çalışmada; öğrencilerin üçte biri COVID-19 salgını sırasında uzaktan gerçekleştirilen sınavlarda stres yaşadığını belirtmiştir. Stresin ana faktörleri arasında ise sınav süresi, navigasyon modu ve teknik problemler olarak sıralanmıştır. Online sınavlar ile ilgili diğer sorunlar ise öğretim yöntemi materyalindeki yetersizlikler, ev ortamının sınavı uygun olmaması ve öğrencilerin daha rahat kopyaya teşebbüs edebilmesi olarak sıralanmaktadır (Elsalem et al. 2020).

Öğrencilerin COVID-19 Salgımına İlişkin Kaygıları

Hemşirelik ve ebelik meslekleri doğrudan hasta ve aile ile yakın temas halinde olan bakım odaklı sağlık profesyonelleridir. Bu nedenle eğitim sürecinde de farklı rolleri ile (bakım verici, eğitimci, danışman vb.) sağlıklı ve hasta bireyler ile yakın temas halindedirler. Dolayısıyla pandemi sürecinde stajyer konumunda dahi risk altında olan meslek grupları arasında yer almaktadırlar. Konu ile ilgili bilgiler sınırlı olmakla birlikte bu süreçte özellikle COVID-19 pozitif hastalara bakım verirken, mesleki kaygılar ile birlikte, kendi sağlıkları adına da kaygı yaşama ihtimali üzerinde durulmaktadır. Hemşirelik öğrencilerini kapsayan bir çalışmada öğrencilerin sağlık kaygılarının yüksek olduğu, salgın nedeniyle evde kalma sürecinden olumsuz etkilendikleri, bunaldıkları, gergin hissettikleri ve virüs bulaşma buna bağlı ölüm korkusu yaşadıkları belirlenmiştir (Okuyan ve ark. 2020).

Türkiye'deki tüm ebelik öğrencilerini kapsayan bir diğer çalışmada veriler, ilk COVID-19 vakasının ilan edilmesi ve devletin "Evde Kal" süreci ile birlikte başlamıştır. Elektronik ortamda toplam 972 öğrenciye anket yoluyla ulaşılmıştır. Ebelik öğrencilerinin %5'inin orta ve yüksek düzeyde kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Anksiyete ve COVID-19 bilgi düzeyleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu araştırma vaka sayısının henüz az olduğu dönemde yapılmış, eğitime ara verilmesi ile birlikte ebelik öğrencileri ailelerine dönmüştür. Eğitimin kesilmesi ve eve dönüşün kaygının düşük belirlenmesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Salgının bireyler üzerindeki psikolojik etkisi kaçınılmazdır. Bu nedenle krizin geç aşamalarında ve COVID-19 salgını sonrasında daha fazla çalışma yapılmasına gereksinim olduğu vurgulanmaktadır (Söğüt ve ark. 2020).

Konu ile ilgili Peru'da yapılan bir başka çalışmada ebelik öğrencilerinin hastane çalışmalarında yaşadıkları kaygıya dikkat çekilmiştir. Kaygıyı güçlendiren nedenler arasında ise koruyucu ekipman yetersizliği, ekonomik sorunlar, sağlık güvencesinin olmaması nedeniyle hastalanma durumunda tedavi olamama kaygısı gibi nedenler sıralanmıştır (Rojas-Silva et al. 2020). Hemşirelik ve ebelik öğrencileri gibi eğitim sürecinde klinik eğitim amaçlı staj çalışmalarını tamamlayan Tıp öğrencilerinin kaygı düzeylerini belirlemeye yönelik bir başka çalışmada ise

öğrencilerin önemli bir bölümünde orta ve şiddetli kaygı ve depresyon semptomları saptanmıştır. Önemli bölümünü kız öğrencilerin oluşturduğu bu çalışmada öğrenciler kısıtlama döneminde yaşadıkları ekonomik sorunlara dikkat çekmiştir (Filho et al. 2020). Tıp ve diş hekimliği öğrencileri ile yapılan bir başka çalışmada, COVID-19 salgını ile birlikte kaygının arttığı, öğrencilerin yaklaşık yarısının hafif ile orta şiddetli kaygı yaşadıkları belirlenmiştir (Saddık et al. 2020). Lasheras ve arkadaşları tarafından yapılan bir başka çalışmada da Tıp öğrencilerinde Covid-19 sürecinde kaygı düzeylerinde artış saptanmış ve kaygı azaltıcı stratejilerin uygulanması vurgulanmıştır (Lasheras et al. 2020). Benzer şekilde İranlı Tıp öğrencileri ile yapılan bir çalışmada ise kaygı oranı %38 olarak belirlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

COVID-19 süreci tüm toplumu derinden etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir. Belirsizlikler, hastalanma korkusu, ölüm korkusu, uzun süreli izole yaşama vb. durumlar kaygıyı daha da arttırmaktadır. Geleceğin ebeleri halk sağlığı sisteminde önemli bir meslek grubu olarak tedavi edici ve koruyucu tüm sağlık basamaklarında yer almaktadırlar. Çoğu Avrupa ülkesinde öngörülen ulusal kriz, ebelik eğitiminde hızlı ve dramatik değişikliklere neden olan bir kesintiye yol açmıştır. Kısa vadede COVID-19 salgınının, teorik ve klinik eğitimi üzerindeki etkisini azaltmak, ebelik öğrencileri ve eğitimcileri için en iyi yaklaşımları bulmak için farklı yollar benimsenmiştir. Öğrencilerin sağlık kaygı düzeylerinin yüksek olabileceği dikkate alınarak, kaygıların azaltılması, öğrencilerin hemşirelik ve ebelik mesleğine yönelik düşünceleri için özgüvenlerinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu konuda salgın sürecine yönelik etkili baş etme yöntemi ilkelerinin temel hemşirelik ve ebelik ders müfredatlarında yer verilmesi normal süreçte olduğu gibi salgın süreçlerinde de bakım kalitesi

KAYNAKLAR

Ahmed H, et al. COVID-19 and Medical Education. The Lancet Infectious Diseases, 2020; 20(7):777-7. url: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S1473-3099%2820%2930226-7> Erişim Tarihi: 16.10.2020
Akca M, Tepe Küçüköğlü M. COVID-19 ve İş Yaşamına Etkileri: Evden Çalışma. Uluslararası Yönetim Eğitim ve Ekonomik Perspektifler Dergisi,

ve verimliliğinin düşmeden devam etmesine katkı sağlayacaktır.

Ebelik öğrencilerinin doğum öncesi, sırası ve sonrasında bakım verecekleri gebelere sağlıklı psiko-sosyal bakım verebilmeleri için kendi endişe ve kaygılarını yönetmeleri çok önemlidir ancak salgın sürecinde ebelik öğrencilerinin klinik uygulamalarda ruh sağlığı ve kaygı durumlarına ilişkin yeterli araştırma bulgusu bulunmamaktadır. Bu nedenle COVID-19 salgını sürecinde veya sonrasında daha fazla çalışma yapılması önerilmektedir.

Konu ile ilgili bilgiler sınırlı olmakla birlikte klinik uygulamaya çıkan öğrencilerin

1. Koruyucu malzeme yönünden desteklenmesi,
2. Yaşadığı yere yakın klinik uygulama olanağının sağlanması,
3. Tüm klinik uygulama grubuna yönelik, dersin hocası tarafından belirli bir rutin içerisinde online toplantı ile deneyimlerini, duygu ve düşüncelerini paylaşabilecekleri platformun oluşturulması,
4. Hocaların öğrenci için sürekli ulaşılabilir olması, iletişim kapılarının açık tutulması,
5. Kendisinin ya da aile fertlerinden birisinin COVID-19'dan etkilenmesi durumunda psikolojik destek sağlanması,
6. Pandemi sürecinde kriz yönetimi ve psikolojik destek konusunda öğrencilerin desteklenmesi

Öğrencilerin bu sıkıntılı süreci daha rahat aşmalarında önemli destek sağlayacağı düşünülmektedir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar arasında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

YAZAR KATKI DÜZEYİ

Derlemenin tasarlanmasında ve yazımında her iki yazar ortak katkı sağlamıştır.

2020;8(1):71-81.

url:

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1163114> Erişim Tarihi: 16.10.2020

Birimoğlu Okuyan C, ve ark. ‘Hemşirelik Öğrencilerinin COVID-19’a Maruz Kalma Korkularını Sağlık Kaygısı Düzeyleri Üzerine Etkisi: Bir Üniversite Örneği’. Van Sağlık Bilimleri Dergisi, 2020;13(COVID -19 Özel Sayı): 45-52. url:

- <https://dergipark.org.tr/en/pub/vansaglik/issue/56982/745441> Erişim Tarihi:15.10.2020
- Elsalem L, et al.** Stress and Behavioral Changes with Remote E-Exams During the COVID -19 Pandemic: A Cross- Sectional Study Among Undergraduates Of Medical Sciences. Elsevier Public Health Emergency Collection. Tıp ve Cerrahi Yıllık. 2020;60:271-9. url: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2049080120304131?via%3Dihub> Erişim Tarihi:11.01.2021
- Furuta M.** 2020 International Year of Midwifery- In the Midst of a Pandemic. Elsevier Public Health Emergency Collection. 2020;87 url: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S026661382030111X?via%3Dihub> Erişim Tarihi: 18.10.2020
- İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa.** 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Yaz Döneminde Staj Yapacak Öğrencilerimizin Dikkatine, url: https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=staj-duyurusu_guncel_110620.pdf Erişim Tarihi: 16.10.2021
- Keskin M, Özer Kaya D.** COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2020;5(2):59-67. url: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1196338> Erişim Tarihi: 26.04.2020.
- Kükürtçü M, Kurt A.** COVID-19 Pandemisi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzakta Eğitim Konusunda Yaşadıkları Sorunlar. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırma Dergisi. 2020;7(5):66-77. url: <https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=tammeti n&makaleadi=&key=44419> Erişim Tarihi: 20.10.2020.
- Lasheras I, et al.** Prevalance Of Depression During The COVID -19 Outvreak: Ameta-analysis of community-based studies. International Journal of Clinical and Health Psychology. 2020;21(1):1-11. url: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1697260020300545?via%3Dihub> Erişim Tarihi:15.01.2021.
- Luyben A, et al.** Midwifery education in COVID-19-time: Challenges and opportunities, Midwifery 2020;89.url: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0266613820301480?via%3Dihub> Erişim Tarihi: 18.10.2020.
- Nakhostin-Ansari A, et al.** Depression and Anxiety among Iranian Medical Students during COVID-19 Pandemic. Iranian Journal of Psychiatry, 2020;15(3):228-235. url: <https://doi.org/10.18502/ijps.v15i3.3815> Erişim Tarihi:12.01.2021.
- Rojas-Silva J, et al.** Hospital practive in COVID-19 times: perceptions of the midwifery interns in Peru. The Preprint Server For Health Sciences, 2020. url: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.06.05.20094482v1.full.pdf> Erişim Tarihi:11.01.2021.
- Saddık B, et al.** Increased Levels of Anxiety Among Medical and Non-medical University Students During the COVID-19 Pandemic in the United Arap Emirates. The Preprint Server For Health Sciences, 2020;s:1-17. url: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.05.10.20096933v1.full.pdf> Erişim Tarihi:10.01.2021.
- Sartorão-Filho C, et al.** Impact Of COVID 19 Pandemic On Mental Health Of Medical Students: A Cross-Sectional Study Using GAD-7 and PHQ-9 Questionnaires. The Preprint Server For Health Sciences,2020 . url: <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2020.06.24.20138925v1.full.pdf> Erişim Tarihi:11.01.2021..
- Söğüt S, Dolu İ, Cangöl E.** The relationship between COVID-19 knowledge levels and anxiety states of midwifery stuednts during the outbreak: A crosssectional web based survey, Perspectives in Psychiatric Care, 2020;57(1):1-7. url: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/ppc.12555> Erişim Tarihi: 18.10.2020.
- T.C. Sağlık Bakanlığı.** Günlük COVID -19 Tablosu. 2020. url: <https://covid19.saglik.gov.tr/> Erişim Tarihi: 14.10.2020.
- TDK.** Güncel Tükçe Sözlük. 2020., Epidemi ve Pandemi Nedir? url: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 16.10.2020.
- TDK.** Güncel Tükçe Sözlük. 2020., Hastalık Nedir? url: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 16.10.2020.
- WHO.** The International Health Conference. 2020. url: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42407/9241545429_tur.pdf?sequence=8&isAllowed=y Erişim Tarihi: 15.10.2020
- WHO.** The International Health Conference. 2020. url: <https://covid19.who.int/> Erişim Tarihi: 15.10.2020
- YÖK.** Basın Açıklaması. 2020. url: <https://basin.yok.gov.tr/aciklamalar> Erişim Tarihi: 16.10.2020
- Zhang M, et al.** Attitude and Practice Regarding COVID-19 Among Health Care Workers in Henan, China. Journal of Hospital Infection, 2020;105(2):183-7. url: <https://www.journalofhospitalinfection.com/action/showPdf?pii=S0195-6701%2820%2930187-0> Erişim Tarihi: 18.10.2020

EXTENDED ABSTRACT

With the emergence of COVID-19 in Wuhan, China and affecting the whole world, comprehensive measures have been implemented in our country and all over the world. The first COVID-19 case in our country was officially reported on March 11, 2020. With the increase in the number of cases, a scientific board consisting of scientists from different universities was established within the Ministry of Health. In line with the recommendations of this board, measures covering planned and standard practices have been taken throughout the country. As the number of cases increased as a result of the follow-up of statistical data, the measures were gradually increased. In this process, the importance of the registry system and data tracking in planning health services was once again understood. Due to the transmission of the disease through droplets and contact, mask, distance and hygiene measures, which are defined as drug-free measures all over the world, have been adopted as an indispensable basic rule. In studies showed the importance of applying a precaution for a long time even in societies that have vaccination and treatment possibilities have been pointed out. Apart from these protective measures, it is aimed to slow down human mobility with the closure of countries and cities partially or completely, and to stop completely in many places with the increase in the number of cases.

The statistical data regarding the direct effect of contact and human density on the number of patients, administrations have made these decisions in the light of the opinions of scientific boards. in order to prevent the accumulation of patients in hospitals, and to maintain the functioning of health care systems. All layers and units of society were affected by these regulations. With the decrease in human mobility, many small businesses were directly affected economically. Contractions in the economic field have adversely affected all segments of the society and continue to affect.

Service sectors are among the sectors most affected. One of the areas negatively affected by the COVID-19 process is education. Educational institutions at all levels had to adapt to the new situation. Universities have been significantly affected by these changes, and in a short time, the distance education model has been adopted to prevent victimization. However, departments at universities have been affected by this process in different ways, and in this context, units that provide education in the field of health, including theoretical and practical programs, have been significantly affected. Like other schools providing higher education in the field of health, midwifery education has also switched to distance education in this process. While some schools postponed the clinical practices of midwifery students, some schools continued to practice and some schools turned to studies such as project work, case presentation etc. instead of clinical practice. Clinical practice has maintained its importance as a necessity in occupational groups such as midwifery, where the necessity to practice within the scope of graduation criteria (number of births, etc.). Therefore, some of the midwifery students continued their clinical applications during the COVID-19 process.

The purpose of this review is to examine midwifery education and the anxiety experienced by students in the clinical setting in the light of literature data during the COVID-19 outbreak. Studies have reported that students' anxiety levels increase. Some studies have determined that due to the online education system, the course process and the subject of the exam cause anxiety in students. In a midwifery students focused study, increase in anxiety levels are unprecedented, but it was enough for the first time a survey conducted during the pandemic. In the study conducted by Rojas-Silva et al. In Peru, it was stated that many factors, especially the lack of equipment in the clinical environment of midwifery students, caused an increase in their anxiety levels. Studies have also been conducted with students from medicine, dentistry and nursing departments, and an increase in students' anxiety levels has been observed. In addition, changes in education due to COVID-19 have also led to changes in graduation status and an increase in anxiety levels have been observed in students at the graduation stage. Changes in education due to COVID-19 have also led to changes in graduation status. COVID-19 process negatively affected the whole society.

Uncertainties, fear of getting sick, fear of death etc. situations also increase their anxiety levels. Future midwives take part in all preventive and curative health levels in the public health system. The envisaged national crisis also led to cuts in midwifery education. In the short term, different ways have been adopted to reduce the impact of these interruptions on students and to train midwifery students. Considering that students' anxiety levels may be high, reducing their anxiety will contribute to the midwifery profession. There is not enough research on the mental health and anxiety states of midwifery students in clinical practice during the epidemic. For this reason, more studies are recommended during or after the COVID-19 outbreak. Although the information on the subject is limited, students who continue into clinical practice, but need of supportive consultation for students is clear.